

Veliko delovnih poškodb v gradbeništvu

Najpogostejši vzrok slaba delovna organizacija

Pred kratkim je bila tiskana knjiga »Delo in delovni pogoji v gradbeništvu.« Izdajatelj je Komisija za proučevanje dela in delovnih pogojev v gradbeništvu. Knjiga se ukvarja s problemi graditve, gradbeno operativno, podnebni pogoji in sezonskim značajem dela, z gradbeno obrtjo, z industrijo gradbenega materiala, s problemom kadrov, z gibanjem delovne sile, s problemi, ki izvirajo iz delovnih razmerij, z delovnimi in življenjskimi pogoji, z življenjskim standardom in delavskim samoupravljanjem v tej važni panogi našega gospodarstva. Razlage so podkrepljene z obsežnim statističnim materialom in s prilagami, ki dopolnjujejo podoba stanja našega gradbeništva.

Na tem mestu objavljamo tisti oddelek knjige »Delo in delovni pogoji v gradbeništvu«, ki se nanaša na delovno zaščito.

Tehnična in higiensko-zdravstvena zaščita

Analiza delovnih poškodb in inspekcija na terenu sta pokazali, da se predpisi pravilnika o higienski in tehnični zaščiti pri delu v gradbeništvu ne izvajajo v zadostni meri. Do vrste nesreč je prišlo zaradi premalo zavarovanih in nepredpisano postavljenih odrov, ne dovolj zavarovanih dvigal, vitlov in strojev, nepravilno izvedenih električnih instalacij, pokvarjenega orodja, nezavarovanih odprtin in lukenj, strmih ravlin, stopnic, lestev, podijev itd. Priznati je treba, da se tehnično vodstvo, ko je opozorjeno na pomanjkljivosti in zaščito, skoraj redno zavzame za njihovo odpravo, da pa jih ne ugotavlja, dokler se ne zgodi nesreča. Po drugi strani pa ni sistema v vztrajnosti izvajanja in vzdrževanja zavarovalnih ukrepov.

Delovna sila v gradbeništvu zelo fluktuirajo, prihaja pa večinoma z vasi, medtem ko je delo samo zvezano z najrazličnejšimi nevarnostmi. Delavci ne poznajo pravilne in nevarne metode svojega dela, še manj pa potencialnih nevarnosti, ki so tako številne na gradbišču. Podjetje ni zavezano, da bi postavilo kvalificirano tehnično osebje, ki bi bila odgovorna za izvedbo ukrepov higienske in tehnične zaščite, za kontrolo pravilnosti in varnosti delovnih metod in predpisane izvajanja posameznih delovnih operacij. Ker je tveganje pri nesrečnih naključjih v gradbeništvu eno izmed največjih (v povprečju odpade pri vseh industrijskih vejah na tisoč delavcev 168 poškodb, na tisoč gradbenih delavcev pa okrog 240 po-

škodb), bi bilo potrebno ta ukrep obvezno predpisati.

Raznovrstnost in živahnost horizontalnega in vertikalnega transporta povzročata, da postanejo delavci brezbržni za nevarnosti in da niso poučeni, česa se morajo varovati. Primerna signalizacija bi mogla mobilizirati njihovo pozornost in zmanjšati v določeni meri število nesrečnih prime-

vodi resnega nadzora nad pogoji prehrane, nastanitve, pitne vode, nujnih sanitarnih naprav, nudenja prve pomoči itd.

Način nudenja prve pomoči je v gradbenih podjetjih nepopoln in neodgovoren. Tako nastanejo velike izgube zaradi okvare zdravja poškodovanih delavcev, a tudi ekonomske izgube so znatne.

Malomarnost je pogost vzrok nesreč pri gradnjah

rov, sedaj pa nimamo predpisane sistema take signalizacije.

Nimamo izdelanih predpisov o strokovnih in osebnih kvalifikacijah za čelo na nevarnih mestih (minerji, graditelji tovarniških dimnikov, voditelji transportnih naprav), posebno, če je od njih odvisna varnost drugih delavcev. Pri sedanjem stanju lahko pridejo na taka delovna mesta božjastniki, alkoholiki, delavci, ki so nagnjeni k srčni kap, itd.

Osebnostna varovalna sredstva, ki bi mogla v znatni meri zmanjšati število delovnih poškodb, v gradbeništvu zelo malo uporabljajo.

Preventivno zdravstveno zaščito ne izvajajo celo na velikih gradbiščih. Niti podjetja, niti ljudski odbori ne zadržujejo zdravstvenih delavcev s preventivno zdravstveno službo. Novih delavcev ne pregledajo pred vstopom na delo, niti ne kontrolirajo med delovnim časom, ali delajo v higienskih razmerah. Nihče ne

Nekaj podatkov o nesrečah pri delu

V knjigi »Delo in delovni pogoji v gradbeništvu« je tudi vrsta podatkov o delovnih nesrečah. Na kratko bomo v izveščku podali nekaj števil.

Statistični podatki kažejo, da odpade v naši državi petina vseh pri delu poškodovanih na gradbeništvu. Na tisoč zaposlenih delavcev znaša v gradbeništvu Srbije število poškodovanih 204, na Hrvaškem pa 235. V industriji gradbenega materiala so številke še višje: v Srbiji 221, na Hrvaškem 243. Po številu smrtnih nesreč je gradbeništvu na prvem mestu. Poškodbe v tej panogi prav karakterizira visoko število hudih telesnih poškodb. K temu je treba dodati še to, da je število lahkih telesnih poškodb znatno večje, ker ostane mnogo primerov neprijavljenih. Razen tega bi morali k poškodbam prišteti najmanj polovico vseh kožnih in podkožnih gnojenj,

ker nastanejo zaradi okužb pri ubodih in praskah, ki jih delavci dobijo, ko delajo z gradbenim materialom.

Zanimivi so podatki o vzrokih nesrečnih primerov v letu 1954 v Srbiji (podobno je tudi v drugih republikah).

Vzrok	poškodbe	smrtni primeri
Slaba delovna organizacija	629	15
Pomanjkanje strokov. opreme	419	3
Nepravilnosti pri ureditvi delovišča	217	—
Pomanjkljivosti tehn. zaščite	148	7
Zatrpanost delovišča in poti	114	1
Pomanjkanje osebnih zaščit. sredstev	64	—
Pokvarjene naprave	29	2
Pokvarjeno orodje	15	—

Analiza podatkov po letih starosti in poškodbah nudi zanimivo gradivo. Največ nesreč doživijo delavci, ki so stari 18 do 25 let. Razen tega jasno izhaja tudi to, da se v tej veji moškimi dogajajo nesreče trikrat bolj pogosto kakor ženskami, oziroma da pride na eno poškodbo ženske 50 poškodb moških, medtem ko je razmerje v zaposlenosti 17 proti 1.

Na število poškodb vpliva tudi dolžina delovnega staža. Največ poškodovanih ima dve leti staža. Na to se navezuje tudi vpliv preutrujenosti. Naj-

večje število poškodb se dogaja med sedmo in osmo delovno uro, še več pa med nadurnim delom. Splošni vtis dopolnjuje tudi dejstvo, da odpade nad 50 odstotkov vseh poškodb na alkoholike.

Vsi ti podatki opozarjajo na potrebo okrepljene zaščite pri delu v gradbeništvu. Posebno delujejo kot opozorilo strokovnemu vodstvu podjetja in organom upravljanja. Ni dvoma, da bo objava teh podatkov in vse knjige, o kateri smo govorili, pozitivno vplivala na boljšo delovno organizacijo in na zmanjšanje števila poškodb.

Osebnostna potrošnja

(Nadaljevanje s 3. strani)

tos prizadet zaradi pomanjkanja vrtnin, živi 1,2 milijona prebivalcev.

Kaj nam torej manjka? Ali se nismo preveč prepustili stihiji tržišča in trenutnim ocenam drobnih trgovcev?

Toda niso samo vrtnine vprašanje. Naše mestno prebivalstvo trpi tudi zaradi pomanjkanja mleka in mlečnih izdelkov, sadja, zaradi pomanjkanja kulturnih in higienskih uslug v prodajalnah itd. Ali lahko to rešujemo mnogo hitreje v okviru teh možnosti, ki jih daje splošni plan? Vsekakor. Toda zdi se, da v naši zavesti še vedno preveč gospoduje pojmovanje, ga je boj za socializem izključno v graditvi novih in velikih tovarn, mednarodnih sejmov, zunanjetrgovin, podjetij. Manj pa tista praktična skrb za človeka.

Naše komune uspešno rešujejo razna ekonomska in politična in kulturna vprašanja. Toda prav zaradi stanja, kakršno je, bi se morale bolj ukvarjati prav s temi vprašanji. Ne bi bilo napačno, če bi vsako večje mesto in industrijski kraj sistematično razvijalo področja za oskrbovanje svojega prebivalstva. Sklepa bi lahko tudi dolgoročne pogodbene obveznosti s proizvajalci, posestvi, zadrugami, posamezniki — pomagalo jim s sredstvi, dajalo jim subvencije, vodilo politiko trga s posredovanjem, da se kupi blago, ko ga je preveč, proda pa kadar njegov normalni dotok

izostane. Vse to pa je lahko ekonomsko tudi rentabilno, treba je le imeti primerno gospodarsko organizacijo in skladišni prostor.

Naukov imamo že dovolj. Eno leto rodi zelje. Proizvajalec ne ve, kam bi z njim. Ne spleča mu se niti, da bi ga posekal. Drugo leto ne sadi zelja. Ali fižol. Ko rodi, z njim krmijo živino. Naslednje leto ga uvažamo. Podobno bi se lahko razgovorili tudi o čebuli. Očitno je, da nam tu manjka sistema in stalne politike širjenja virov takih predmetov in ustvarjanja rezerv.

Posebej je mogoče govoriti o možnostih, ki jih nudijo skladi za pospeševanje kmetijstva. Ni naša namera, da bi se spuščali v to.

Vsekakor ostane še vnaprej življenjski standard odvisen od razvoja gospodarstva v celoti, od dviga delovne produktivnosti, od ekonomske politike v danem letu. Toda, ko je vse to dano, tedaj je vse odvisno od naše spretnosti, kako bomo sredstva naglo in racionalno spremenili v nova polja proizvodnje vrtnin, sadja, mesa in mleka, v nove servise, trgovine uslužne dejavnosti.

Po našem mnenju je problem tak, da je treba o njem posebej razpravljati na sejah ljudskih odborov in zborih volivcev. Priprani smo, da bi bil s tem tudi interes javnosti za sklade komun mnogo večji faktor tudi za same zbornice volivcev. S tem bi naša neposredna demokracija postala tudi bolj vsebinska.